voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 3 juni 2020

Onderwerp	Vervolg op miniconferentie biodiversiteit/groenbeheer
Versienummer	V3.0

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant W. de Jong
Afdeling Wijk en Beheermanagement
Telefoon 038 498 3017
Email W.de.Jong@zwolle.nl

Bijlagen -

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. de ‘oogst’ van de miniconferentie en bijbehorende vervolgstappen op biodiversiteit/groenbeheer.
2. de beantwoording en invulling van de motie *M-14: Evaluatie Groene Agenda* en de toezegging van *‘Landelijke onderzoeken op gebied van biodiversiteit: onderzoeken worden bestudeerd op gevolgen voor Zwolse groenbeleid* door uitvoering van een miniconferentie groenbeheer en bijbehorende vervolgstappen.

Inleiding

Op 28 februari 2020 hebben we een miniconferentie biodiversiteit en groenbeheer georganiseerd. Het doel van de miniconferentie was onder meer om ons door externe experts te laten spiegelen hoe wij ons groenbeheer uitvoeren en welke effecten dit heeft op de biodiversiteit. We zijn ook op zoek naar hoe wij naar de toekomst toe ons het beste kunnen voorbereiden op verschillende op ons afkomende ontwikkelingen. Zoals bekend verandert het klimaat. De temperatuur stijgt steeds verder, wat zijn weerslag heeft op groen. We hebben langere perioden van droogte dat ons groen onder druk zet. Ook brengt de verandering van het klimaat negatieve aspecten mee, zoals boom- en plantenziekten en plagen mee. Als stad hebben we ook eigen ontwikkelingen. We willen de stad laten groeien. Dit betekent dat het drukker in de stad gaat worden en de stad verder verdicht. Het groen in de stad moeten we daarom koesteren en beschermen. Op verschillende manieren doen we dit via ons beleid, omgevingsvisie en regelgeving.

De deelnemers aan de miniconferentie waren raadsleden en vertegenwoordigers van gemeente Zwolle, groene belangenorganisaties (zoals Natuurplatform Zwolle), ROVA, provincie Overijssel, onderwijsinstellingen, woningcorporaties en andere organisaties. De onderwerpen tijdens de miniconferentie waren biodiversiteit, maaibeleid, boombeheer, waarden van bomen, samenwerking met lokale groene organisaties en monitoring van de biodiversiteit. Op een aantal onderwerpen hebben gastsprekers ons gespiegeld en aandachtspunten meegegeven.

In de voorbereiding van deze informatienota hebben de fracties van PvdA en D66 artikel 45-vragen gesteld over biodiversiteit en natuurbeleid in Zwolle. De beantwoording van deze vragen is door middel van een afzonderlijke informatienota ‘Beantwoording Artikel 45 biodiversiteit en natuurbeleid in Zwolle’ vormgegeven. Een deel van deze beantwoording komt overeen met de inhoud van deze informatienota.

Kernboodschap

Met deze informatienota wordt de raad geïnformeerd over de gehouden miniconferentie biodiversiteit/groenbeheer en de te nemen vervolgstappen naar aanleiding van de miniconferentie. De vervolgstappen gaan onder andere in op korte termijn aanpassingen in het maai- en snoeibeleid, omgang met de waarden die bomen hebben in de stad, het monitoren van de biodiversiteit, het Zwolse partnerschap in Deltaplan Biodiversiteitsherstel, communicatie over biodiversiteit/groenbeheer en het meenemen van de inzichten in de aanpak op groenbeheer op langere termijn.

Consequenties

Het maai- en snoeibeleid tegen het licht gehouden

In Zwolle weten we een goed resultaat neer te zetten als het om het beheer van de flora gaat. Met betrekking tot de fauna doen we het niet slecht, echter door een aantal zaken in het groenbeheer anders te organiseren is er nog meer winst te behalen in het faunagedeelte van de biodiversiteit. Door het groenonderhoud in groter geheel te bezien en niet alles tegelijkertijd te maaien en te snoeien zodat fauna een kritische basis behoudt om te overleven. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld het maairegime op een aantal plekken en in tijdsperioden aan te passen, het snoeiregime van knotwilgen in de tijd aan te passen, slim kijken waar je aanvullingen op de flora kunt doen door bollen aan te planten en andere planten beschikbaar te hebben/houden.

Op 23 locaties is het maairegime in 2020 aangepast
Naar aanleiding van de miniconferentie hebben gemeente Zwolle en ROVA onderzocht waar aanpassingen in het maairegime door te voeren waren. Voor dit groeiseizoen van 2020 is het gelukt om op 23 locaties de aanpassingen in het maairegime door te voeren. De aanpassingen bevorderen de biodiversiteit verspreid over de stad door meer overjarig gras en riet te laten staan, door plaatselijk van intensief naar extensief grasbeheer over te gaan en door meer gefaseerd te maaien.
In totaal heeft gemeente Zwolle 700 hectare aan extensief gras te beheren. De 23 locaties zien we als eerste opzet, waarna met gepaste stappen meerjarig uitbreiding van deze locaties en maatregelen gaan volgen. Deze 23 locaties zijn 5% van het areaal. We hebben gekozen eerst met deze 23 locaties te starten om te ervaren wat deze aanpassingen op groen/biodiversiteitsontwikkeling doen en wat dit op organisatorisch vlak vraagt. We werken er aan om vanaf begin 2021 op nog meer locaties overjarig gras en riet te introduceren en in te zetten op het op grotere schaal gefaseerd maaien.

Klimaatverandering: de waarde van ons bomenbestand
Inzichtelijk is gemaakt hoe waardevol en uniek ons bomenbestand in de stad is. De bomen dienen meerdere doelen, zoals opslag CO2, vermindering van hittestress, verwerking van water en bijdrage aan prettige leefomgeving en gezondheid. De methodiek I-tree liet ons inzien hoe deze waarden in euro's uitgedrukt kunnen worden. De conclusie is dat onze bomen een grote waarde vertegenwoordigen. Vooral onze oude bomen zijn van grote waarde. Beleidsmatig hebben we gebrainstormd hoe die waarde beschermd kan worden. Het beschermingsniveau van bomen staat beschreven in de boomverordening. Op dit moment wordt de boomverordening geactualiseerd met als doel deze boomregels (per 2021) in het omgevingsplan (omgevingsvisie) op te nemen. Hierover vindt nog een apart besluitvormingstraject met de gemeenteraad plaats.
Verder komt naar voren dat investeren in bomen met als doel een kwaliteitsverbetering te maken op de ondergrond het meest effectief is. Op deze manier kunnen bomen duurzaam groeien en zo maximaal effect hebben op het tegengaan van hittestress en verdroging.

Doorontwikkeling van de monitoring van biodiversiteit
De monitoring van biodiversiteit is van belang om te weten of het gevoerde beheer effect sorteert. De belangrijkste biodiversiteitsmeting doen we om de 5 jaar met veel vrijwilligers. De gemeente wil deze monitoring voortzetten en waar mogelijk uitbreiden met enkele soortgroepen. Bij de eerstvolgende monitoringsronde neemt de gemeente regie en stemt af met de NPZ over de invulling van het onderzoek. Er liggen kansen om onze krachten in de stad te bundelen met ROVA, NPZ, KNNV en andere vrijwilligers initiatieven. Aandachtspunt is om initiatieven in hun waarde te laten en op de goede manier met elkaar toe te werken naar eventuele aanpassingen in de monitoring. Dit staat en valt met gezamenlijk draagvlak en urgentie om te streven naar een bepaalde eenduidige monitoring (met vrijwilligers en professionals).

Biodiversiteitsbevordering in het beheer
In het coalitieakkoord 2018-2022 staat beschreven dat bij groei en verstedelijking van de stad ook oog is voor groen en biodiversiteit. Daar waar mogelijk versterken we deze. Biodiversiteit maakt onderdeel uit van het Groenbeleidsplan en de Groene agenda. Het versterken van de groen en biodiversiteit doen we door onder andere de inzichten van de miniconferentie te betrekken bij onze aanpak op groenbeheer en biodiversiteit. De maatregelen worden in eerste instantie kostenneutraal uitgevoerd. Dit gaat bijvoorbeeld om een andere methodiek van maaien die niet direct tot kostenverhogingen leidt.

- De bermen beheren we al decennia ecologisch. Het beheer is goed ingericht op het flora deel in de berm. Tot kort geleden werd het ecologisch beheer vooral gericht op het versterken van de

diversiteit in flora. Hier komen vanzelf veel insecten en andere fauna op af maar toch is ons beheer minder gestuurd op de fauna. De komende periode wordt stapsgewijs en daar waar mogelijk meer gestuurd om de fauna te stimuleren met het ecologisch beheer zonder afbreuk te doen aan de bijzondere flora.

- De waarde van bomen is aanzienlijk en cruciaal voor het zijn van een vitale stad. Niet zo zeer meer bomen zijn belangrijk maar een goed plek waar een boom tot een grote boom kan uitgroeien levert veel waarde op ten aanzien biodiversiteit, klimaat, hittestress en welbevinden van de inwoners. Het beschermen van deze waarde van de bomen wordt vertaald in de boomverordening (toekomstige boomregels). Er worden richtlijnen uitgewerkt voor duurzame aanplant van bomen en goede bescherming bij inbreidingsplannen. Daarnaast is een diversiteit in bomen ook van belang. Het is wenselijk om meer spreiding van soort bomen te hebben, zodat bij een bomenziekte niet ineens kaalslag in het bomenbestand wordt veroorzaakt. Daarbij zien we een toename in de vraag naar voedselbomen in de openbare ruimte.
- Het openbaar groen dient drie functies namelijk als gebruiks-, beeld-, en natuurgroen. De functies blijven en op verschillende locaties in de stad nodig. Ten aanzien van de parken wordt een Beheervisie parken opgesteld waar aandacht is voor de drie doelen van openbaar groen.
- Blijven inzetten en daar waar mogelijk vergroten van de diversiteit van onder andere bloembollen, planten en bomen. Het in stand houden van de kruid, struik en boomlaag daar waar mogelijk en aandacht voor betere zonering in kern-, mantel- zoomvegetatie.
- Meer oog voor monitoring van de biodiversiteit door stapsgewijs en met elkaar (diverse groene organisaties) dit uit te gaan voeren.
- Meerjarenactieplan biodiversiteitsbevordering in het beheer (2021-2026) planmatig (met ROVA en NPZ) op te stellen en aan te pakken. Dit concrete actieplan is eind 2020 gereed zodat per 2021 op onderdelen gestart wordt. Dit actieplan is gericht op het bevorderen van de biodiversiteit in het beheer door:
    - het maairegime op een aantal plekken en in tijdsperioden aan te passen,
    - het snoeiregime van knotwilgen in de tijd aan te passen,
    - slim te kijken naar aanvullingen op de flora door bollen/planten aan te planten,
    - gazons om te vormen naar natuurlijk gras, extensief grasbeheer, bloemenweide of akker,
    - overjarig gras/overjarig riet confrom ONNO-principe (ONeven jaren NoordOost oever/berm maaien en in de even jaren de zuidwest oever/berm) te beheren,
    - door zoomvegetaties grenzend aan heesters/bosplantsoen/bos een jaar lang te laten staan en vervolgens met ONNO-principe te beheren,
    - aanpassingen te doen in het oeverbeheer,
    - aanpassingen te doen in het hakhoutbeheer.

Deltaplan biodiversiteitsherstel

Eind maart 2020 werd door de organisatie van Deltaplan biodiversiteitsherstel aangegeven de aanvraag van Zwolle te honoreren. Zwolle voldeed aan de gestelde criteria om te mogen toetreden tot dit Deltaplan. Daarmee is gemeente Zwolle de eerste Nederlandse gemeente die partner is geworden in het landelijke Deltaplan Biodiversiteitsherstel. In het Deltaplan werken boerenorganisaties, bedrijven, kennisinstellingen en natuur- en milieuorganisaties samen om het verlies aan biodiversiteit in Nederland te stoppen en om te buigen naar herstel. De gemeente werkt sinds jaar en dag aan het vergroten van de natuurwaarden in de stad en het landschap.

Communicatie over biodiversiteit
Inzichtelijk is gemaakt dat Zwolle veel goede zaken verricht op het gebied van biodiversiteit. Dit wordt nog maar eens bevestigd doordat Zwolle als eerste gemeente van Nederland partner is geworden van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Het groenbeheer heeft daar ook een belangrijke rol in. We mogen hier absoluut vaker over communiceren en dit meer uitdragen. Deze miniconferentie is een goede stap geweest hiervoor. De adviezen vanuit de miniconferentie worden meegenomen in onze vervolgstappen. Er ligt een intensieve communicatiekalender voor 2020 waarmee we op gezette momenten over diverse onderwerpen naar buiten treden. Daarnaast blijven we scherp op, zodra iets met groen/groenbeheer enige nieuwswaarde heeft om hier mee de media-aandacht te trekken en zodoende de inwoners van de stad te informeren. Recentelijke goede voorbeelden hiervan zijn de pilots Japanse Duizendknoop, het TAK-college dat vogelhuisjes maakt voor het tegengaan van de eikenprocessierups, inplanten van bloembollen en ons partnerschap in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Moties en toezegging groenbeheer/biodiversiteit
De miniconferentie zien wij als een vorm van een evaluatie op het groen, met bijzondere aandacht voor groenbeheer en biodiversiteit. Met de inzet van de miniconferentie en deze informatienota geven wij invulling aan de motie M-14: Evaluatie Groene Agenda en de toezegging van ‘Landelijke onderzoeken op gebied van biodiversiteit: onderzoeken worden bestudeerd op gevolgen voor Zwolse groenbeleid. Naar aanleiding van Motie M16 Zet Zwolle in bloei! (bloeiende akkerranden) verkennen we momenteel wat de mogelijkheden zijn binnen Ruimte voor de Vecht, het stimuleren van Stadslandbouw in de stadsrand en de inzet van de Groene Loper, we komen hier nader op terug bij het najaarsmoment.

Communicatie
Het door college aanbieden van de informatienota aan uw raad is gecommuniceerd op de nieuwspagina Zwolle. De vervolgstappen en communicatie is gedeeld met Natuurplatform Zwolle (NPZ).
De deelnemers van de miniconferentie hebben na afloop de presentaties ontvangen.

Vervolg
De miniconferentie is met veel enthousiasme ontvangen en heeft veel positieve reacties vanuit de groene organisaties en partners opgeleverd. De miniconferentie heeft ons veel inzichten en energie voor verder uitbouwen van de biodiversiteit opgeleverd. De miniconferentie is voor herhaling vatbaar en wordt in 2021 opnieuw georganiseerd met onderwerpen als biodiversiteit en groen(beleid).

Openbaarheid
Deze informatienota is openbaar.

Datum 3 juni 2020

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Ingrid Geveke